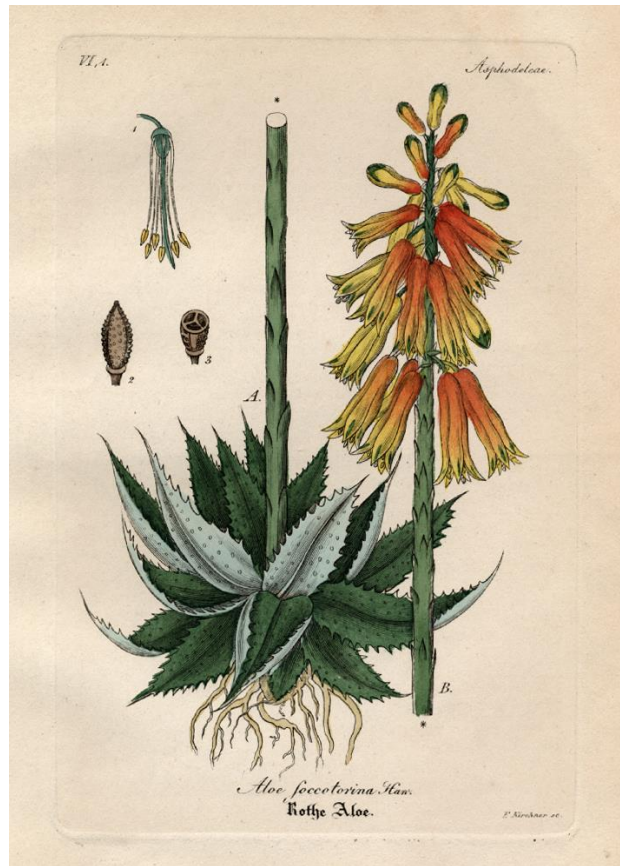

Före den svenska aborträtten

Lena Lennerhed

Idéhistoria

Södertörns högskola

SFOG 1.9.2021

Inget jäv eller intressekonflikt föreligger

Äldre lagstiftning

- 1600-tal belgmord, dödsstraff efter kvickningen
- 1734 dödstraff efter konceptionen
- 1864 fängelse

- 1921 mildare straff för kvinnan, abortör döms straffarbete upp till två år, om "vanemässigt" upp till sex år

Illegala och legala aborter

- 10 000 – 24 000 illegala aborter per år under 1930-talet. En kvinna per vecka dör
- Abortlag 1939: medicinska, eugeniska och humanitära skäl/indikationer
- 1/7 1935 – 30/6 1936: 397 legala aborter. 1939: 439 legala aborter
- 1946 socialmedicinsk indikation. Ökning legala aborter

Varför legalisering?

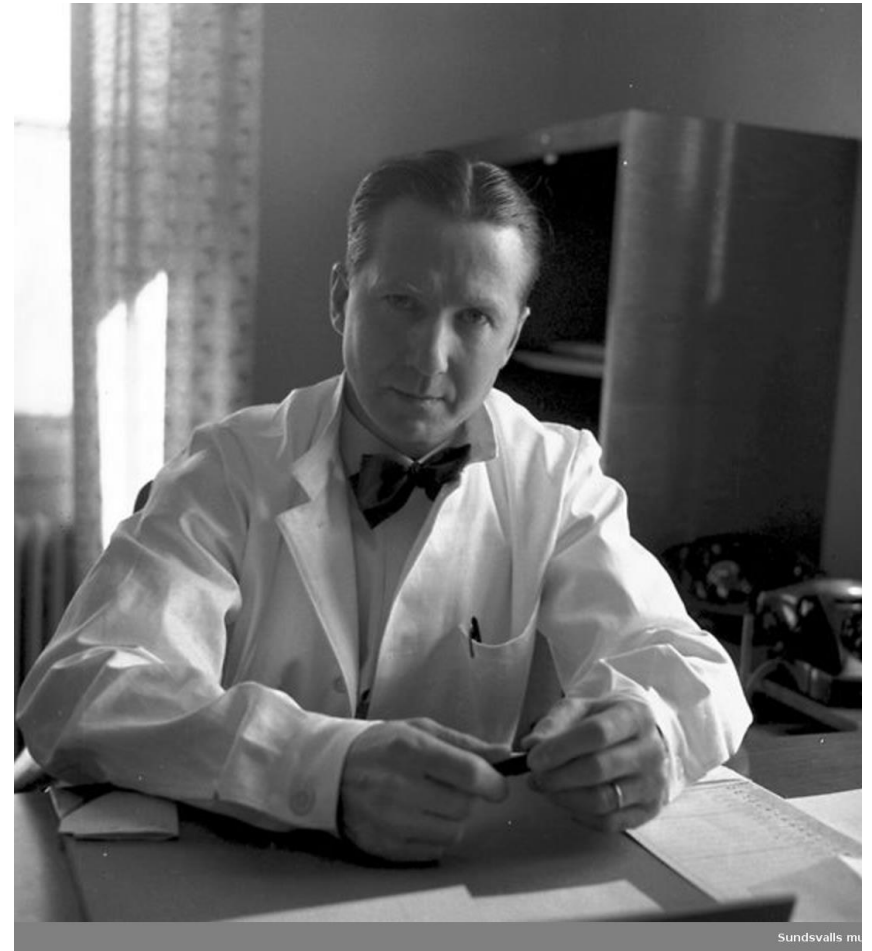
- Motverka illegala aborter
- Kvinnors hälsa
- Eugenik – motverka allvarliga ärftliga sjukdomar och tillgodose ”samhällets intresse att förebygga undermåliga individers tillkomst” (SOU 1935: 15)
- Eugeniska aborter då okontroversiella bland läkare och politiker

Processen

- Rådgivningsbyrån: kuratorsamtal, undersökning gynekolog, undersökning psykiater, kuratorsamtal med make, undersökning psykiater...
- Ansökan till Rätts/Socialpsykiatriska nämnden, Medicinalstyrelsen
- Margareta: "Tror någon jag skulle söka laglig abort? Ingen kvinna skulle försöka."
- Barbro: "Att sitta som en brottsling framför kuratorer timme ut och timme in och korsförhöras"

Psykiatisering av abort

- Psykiatriker beslutar
- Inläggning på psykiatrisk klinik för observation
- Psykiatriska diagnoser: psykisk insufficiens, psykasteni, neuros, ångest, depression, sinnesslöhet

Upp och ner

- 1950: 6 000 legala aborter (avrundade tal)
- 1960: 3 000
- 1970: 16 000
- 1974: 30 000

Det restriktiva 1950-talet

- Halvering av antalet legala aborter. Varför?
- Kvinnosyn – moderskap ses som främsta livsmål, stöds av tidens kvinnoorganisationer. Inga Thorsson: samhället ska ge "den positiva önskan om barn, som finns hos varje kvinna under drägliga förhållanden, sin rättvisa och rimliga chans att blomma ut"
- Utmanade välfärdsstatens mål att lösa problem

Det liberala 1960-talet

- Krav på fri abort av liberala och socialdemokratiska student- och ungdomsorganisationer
- Debattinlägg av gynekologer, psykiatriker och kuratorer för en liberalisering
- Kvinnoorganisationer splittrade eller ambivalenta
- Polenaffären 1965

Fri abort?

- *Rätten till abort* SOU 1971: 58
- Remissvar: Sveriges läkarförbund accepterar praxis men anser fostrets rättskydd vara otillräckligt, Svenska läkarsällskapet, Svensk gynekologisk förening och Svensk psykiatrisk förening accepterar.
- Svenska barnmorskeförbundet kritiska till en i lag inskriven rätt för kvinnor till abort, vill ha fortsatta indikationer och att abortlagen ska vara en undantagslag.

Riksdagens beslut 1974

- 214 ledamöter för, 103 mot
- Socialdemokrater och vänsterpartister röstar för fri abort
- Folkpartister och centerpartister delade
- Moderater mot införande av fri abort (två ledamöter för)

Historien visar att...

- Vägen till fri abort har varit lång och slingrig
- Aktörer har intagit skilda positioner över tid
- Abort av eugeniska skäl var brett accepterade, medan abort av andra skäl kunde vara kontroversiella
- Synen på abort hänger samman med kvinnosyn